

Kärntöves hunt
pani jahimehed rohkem küttemislube nõudma. Lk 4

Kaunid kodud
Haapsalust, Jõõdrest, Puskust ja Mõisakülalt. Lk 5

Lääne Elu

Värsked uudised www.le.ee

EESTI VANIM JÄRJEPIDEVALT ILMUNUD SÕLTUMATU AJALEHT

LAUPÄEV, 18. JAANUAR 2025 | NR 7 (5146) | 1,50 €

Anne Pääsuke
viib mitu lastekoori suurele laulupeole. Lk 3

● JÄLLE SEE POSTI TÄNAV

Koristamata lumi viis peatänavalt bussid

Põhja-Eesti ühistranspordikeskus seiskas neljapäevast ajutiselt Haapsalu Posti tänaval bussiliikluse.

JUHAN HEPNER
juhan@le.ee

Bussid on ümber suunatud Kalda tänava kaudu. Veetorni ja kultuurikeskuse juures olevaid peatusi ei teenindata ning Rohuküla suunal sõitvad liinid ei teeninda ümbersõidu marsruudi tõttu lisaks Jaama tänaval Turu peatust.

Põhja-Eesti ühistranspordikeskuse tegevdiriectori Andrus Niliski sõnul on põhjus see, et Posti tänav on korralikult hooldamata. „Bussid sõitsid seal roobastes ja sellised olud lõhuvad busse,” lausus ta.

Bussifirmast MK Reis OÜ teatati Lääne Elule e-kirjaga, et Posti tänav on muutunud väga ebatasaseks, mistõttu polnud vedajal enam võimalik tagada sõiduplaanikohast liinide teenindamist.

Haapsalu aselinnapea Innar Mäesalu sõnul on Posti tänava halva seisundi taga talvised teedolud. „Posti tänavat ei tohi soolatada ja greideriga [teehöveltoim] ei saa peale minna,” ütles ta.

Posti tänavale ehitaja antud garantii lubab lume lükkamiseks kasutada vaid tasase teraga sahka, mille alla on kinnitatud kummiribad. Libeduse tõrjeks tohib panna liiva, aga mitte soola. Tänavahooldusjuhendis on kirjas, et rasketehnikaga hoolimatult sahkamise võib kahjustada teekive. Sool lagundab omakorda vuugitaitetooni.

Mäesalu sõnul tuleb Posti tänava hooldusjuhendit järgida ka pärast garantii lõppu 2027. aas-

Teade bussipeatuses.

tal. See tähendab, et praeguse olukorra kordumine järgnevatel talvedel pole välistatud.

Teeolud läksid Haapsalu peatänavale viletsaks möödunud nädalavahetuse lumesaju järel.

„Ohutemperatuur oli nullilähedane, maha sadanud lumi oli märg ja kleepuv. Kuna Posti tänavale kloriide kasutada ei tohi, siis sõideti lumi kinni ja see ongi tekitanud praeguse olukorra. Kahjuks palja liivaga lund ja jääd ei sulata,” nentis teehooldusettevõtte Lääne Teed OÜ objektijuht Janek Boitsov.

Mäesalu sõnul pidi bussifirma panema ümbersõitu puudutava info peatustesse neljapäeva hommikuks.

Busside ajutine ümbersõit Kalda tänava kaudu kestab esialgselt plaani kohaselt märtsi alguseni.

Posti tänavat ei tohi garantiitingimuste järgi ei soolatada ega metallisahaga puhastada.

2 X JUHAN HEPNER

Konkurentsiamet kontrollib liitumistasu tõusu

Konkurentsiamet alustas menetlust, et kontrollida, kas Imatra Elektri tänava 1. veebruarist rakendatav liitumistasu hinnatõus on lubatav.

Imatra Elekter tõstab veebruarist võrguga ühendamisest ja olemasoleva kaitsme nimivoolu suurendamisest tasu aluseks olevat amprihinda seniselt 92,72 euroolt 315,36 eurole koos käibemaksuga. See tähendab amprihinna tõusu võrreldes varasema 240 protsenti.

Konkurentsiameti regulatsiooniteenistuse juhataja Külli Haab ütles Lääne Elule, et ühtegi kaebust hinnatõusu kohta praegu laekunud pole ja kontrolli algatas amet ennetavalt.

Erinevalt võrgutasust, mida võrguettevõtja peab konkurentsiametiga eelnevalt kooskõlastama, ei näe seadus liitumistasu puhul kooskõlastamist ette. Liitumistasul kooskõlastatakse konkurentsiametiga ainult selle arutamise aluseks olev meetodika.

Ametil on ent õigus kontrollida, kas liitumistasu on arvutatud korrektselt või mitte.

Imatra Elekter

- Alates 2021. aastast Elektri-levi tütarettevõtte
- Võrgupiirkond Lääne maakonnas, Lääneranna valla põhjaosas ja Viimsi vallas
- Üle 25 600 era- ja ärikliendi
- 3091 km 0,4 kv–35 kv elektrivõrku
- 1322 alajaama

ALLIKAS: IMATRA ELEKTRI KODULEHEKÜLG

Praegu ei ole teada, kui kaua kontroll aega võtab. „Soovime seda teha nii kiiresti kui võimalik,” ütles Haab.

Konkurentsiamet küsis Imatra Elektri omanikult Elektrilevilt detailset infot nii varasema kui ka uue amprihinna aluseks oleva kulu kohta.

Senised amprihinnad kehtisid Imatra Elektri võrgus 2021. aasta algusest saadik ja põhinesid 2020. aasta liitumisprojektidel. Amprihinnapõhine tasu kehtib liitumisel, mille puhul tehniline lahendus näeb ette kuni

200 m madalpingeliini ehitamist või rekonstrueerimist.

Kui kontrollides selgub, et hinnatõus on liiga suur ja ettevõtja keeldub tasu langetamast, saab konkurentsiamet teha Haava sõnul ettekirjutuse, mille täitmise saab tagada sunnirahaga.

Konkurentsiameti ettekirjutus on ettevõttele kohustuslik. Kuid tuleb arvestada, et ettevõtja saab selle halduskohtus vaidlustada.

Külli Haab ütles, et need, kel on vaja veebruarist alates Imatra Elektri võrguga liituda, ei peaks ootama kontrolli tulemusi. „Kui on vaja liituda, siis tuleks see ära teha. Juhul, kui kontroll selgitab, et tasu on vaja muuta, siis tehakse liitumistasu korrigeerimine,” lausus Haab.

Kui amet leiab, et hinnatõus on põhjendamatult suur, peavad liitumise eest juba rohkem tasunud kliendid ise ettevõttega hinnavahe tagasisaamise teemal suhtlema. Kui klient ettevõttega kokuleppele ei jõua, saab ta Haava sõnul kohtusse pöörduda.

„Konkurentsiametil puudub tsiviilnõuete rahuldamiseks või nende ettevõtjalt sissenõudmiseks seaduse tulenev pädevus,” selgitas Haab.

Imatra Elektri juhatuse esimees Rudolf Penu ütles Lääne Elule, et on veendunud liitumistasu hinnatõusu vajalikkuses ja põhjendatuses. Hinnatõusu alus on tema sõnul liitumiste väljajehitamise kaasnev tege-lik turupõhine kulu.

Imatra Elekter on tema sõnul kõiki arvutuste alusandmeid konkurentsiametiga ka jaganud.

Penu sõnul teeb Imatra Elekter vajadusel kliendipõhised korrigeerimised, kui konkurentsiamet peaks otsustama, et amprihinna tõus on liiga kõrge, kuid ta ei täpsustanud, kuidas see täpselt välja näeb.

„Rõhutame veel kord, et liitumistasu kujunemisel on selged reeglid. Uute tasude kehtestamisel tuleb tagada nende vastavus reeglitele ja Imatra Elekter on sellest ka lähtunud,” ütles Penu.

JUHAN HEPNER

Imatra Elektri võrguga liitumisel läheb veebruarist amprihind 240 protsenti kallimaks.

JUHAN HEPNER

● JUHTKIRI

Haapsalu Kolgata tee

Talvised teelud sundisid peatama Haapsalu Posti tänaval märtsini bussiliikluse. Teehooldaja käed on seotud, sest jääd ei tohi rasketehnikaga lahti kraapida ja soola ei tohi puistata. Muidu laguneb kivist tänav äkki ära ja garantii siis ei kehti, hoiatab tee-ehitaja antud hooldusjuhend.

Samal ajal laiutab linnavalitsus käsi ja töödeb, et selliseks jäävad Posti tänava talihoolituse reeglid ka tulevikus. Naeruväärne, et linn oli nõus tingimusega, mis keelab tänaval tavapärase talihoolituse. Haapsalu ei asu troopikas, kus lund ei saja. See on näide, kui läbi mõtlemata kogu Posti tänava remont oli.

Remondiks saadi riigilt miljon eurot toetust. Tänav ehitamisega läks linnal aga kiireks ja hoolimata arhitektide liidu soovitusel ei tehtud arhitektuurikonkurssi. Linn prioriteet paistis olevat, et saaks midagi silmale enam-vähem vastuvõetavat, justkui monumendi linnavõimule.

Paraku pole saadud tulemus väärt Eesti ja Haapsalu maksumaksjate ühist raha, sest tänavast on saanud piibliloost tuttav Kolgata tee. Autojuhtidel ähvardavad kividel sõites hambad lahti põruda ja paljud juhid Posti tänavat võimalusel väldivad.

Talvel ei pääse sinna nüüd ka bussiga, mis tähendab, et eakad või liikumisraskusega jalakäijad peavad riskima libedal kõnniteel oma tervisega.

Lisaks tänav laiguti juba laguneb ning praegu pole veel lõplikult teada, kas ehitaja on ikka nõus seda ainult enda kulul parandama. Võib ees oodata ka ehitaja ja linna pikk vaidlus nagu Kuressaares, kus keskvaljaku ehitus lõppes kohtus. Läheb, kuidas läheb, aga paistab, et Kolgata tee jääb Haapsallu pikemaks.

● TEISED LEHED

Betoonjurakale ligi 100 miljonit, aga nälgivad baleriinid ei huvita?

EESTI PÄEVALEHT. Mida peab mõtlema loomeinimene, lugedes, et ühe suuresti kultuurkapitali eelarvest rahastatava betoonist kolaka maksumus muudkui tõuseb ja tõuseb kümnete miljonite eurode kaupa, küsib kirjanik Katrin Pauts. Tartusse ehitatava kultuurikeskuse Siuru (varem tuntud SÜKU nime all) maksumus, mis pidi alles mõned aastad tagasi olema 73 miljonit eurot, on nüüd paisunud 92 miljonini ja lõpu pole näha.

Teiselt poolt meenub laenuhüvitise tõstmise võitlus 1,5 miljoni nimel, mis on riigielarves nagu piisk ookeanis. Meenub loomeinimeste sotsiaalsete garantiide küsimus, mida aastate kaupa veeretati ja solgutati, et lõpuks jõuda kahtlase kompromissini. Meenuvad Estonia balletitantsijate jutud armetust töötasust, mis tundub nagu mõnitus. Meenuvad kultuuriinimeste viljatud meeleavaldused kultuuritöötaja miinimumpalga tõstmise nimel.

Kõike seda, mis soosib betooni ja riiklikke kampaaniaid ning toidab esmajärjekorras kõiksugu kultuuriametnike ja -korraldajaid, nimetatakse institutsionaliseerumiseks. Eesti kultuuris esineb seda ehk juba liiga palju, kirjutab Pauts.

● LAUSELAEN

„Kui on võimalik tõsta, siis tuleb tõsta.“

Vormsi vallavanem **Triin Lepp** maamaksuäärastest. Lääne Elu, 11. jaanuar 2025

NÄDAL

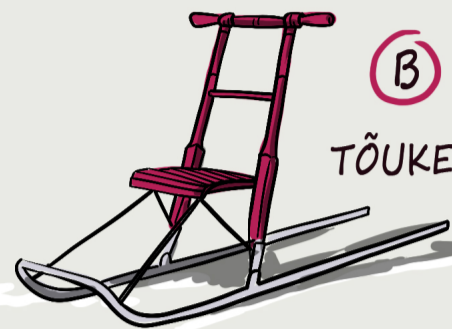
VALI POSTI TÄNAVALE SOBILIK LIIKLUSVAHEND:

A
ATV

B

TÕUKEKELK

C

JÄÄPURJEKAS

D

MAASTUR

Meie 34 aastat ja nende kuus presidenti

Eesti taasiseseisvus 1991. aastal ja seitsaati on USAs võimul olnud kuus presidenti.

Loen nad siinkohal üles: George Bush vanem, Bill Clinton (1993–2001), George Bush noorem (2001–2009), Barack Obama (2009–2017), Donald Trump (2017–2021) ja Joe Biden (2021 – 20. jaanuar 2025).

Juba järgmisel esmaspäeval teeb Donald Trump presidendina comeback'i. Kõik nad on olnud nende – ameeriklaste – presidendid. Kõiki neid on USA kodanikud erinevatel põhjustel valinud oma riiki juhtima. Arendama USA majandust, vähendama tööpuudust, korraldama tervishoidu jm.

Neid ei ole valitud Eesti probleeme lahendama. Ent USA tohtu majandusliku ja sõjalise jõu tõttu on nende meeste otsused mõjutanud maailma ning Eestit. Teen seepärast oma hinnangulise tagasisaate sellele, mis on Eestisse nende pärandiks jäänud.

Alates 1989. aastast võimul olnud Bush vanem käis eestlastele närvidele oma „ärge kõigutage Gorbatsõvi paati“-poliitikaga. Meie tahtsime noil laulva revolutsiooni aastail koos Läti ja Leedu sõpradega Nõukogude Liidust minema saada. Aga ameeriklaste suurim mure oli hirm, et tuumariigi lagunemine põhjustab kogu maailma ähvardava kaose, kui tuumarelv satub mõne hullu vene kindrali või terroristi kätte.

Veel 1991. aasta 1. augustil pidas Bush Kiievis kõne, milles ta hoiatas iseseisvust taotlemaid liiduvabariike „enesehävitusliku isolatsioonikursi“ eest. Mis oli eriti piinlik põhjusel, et juba kolm nädalat hiljem kukkus N. Liit lõplikult kokku.

Seetõttu ei olnud eestlastel Bushist kahju, kui noor karismaatiline demokraat Bill Clinton vana vabariiklast valimistel võitis. Clintoni tööst on eestlastele kõige tähtsam tugev toetus vene vägede väljaviimisele Eestist 1994. aasta suvel. Clinton survestas

korduvalt isiklikult Venemaa presidenti Boriss Jeltsinit ning sillutas teed juulilepete sõlmimiseks.

Eesti kaitseväge toona alles loodi, aga ainuüksi Tallinnas asunud 144. motolaskurdiviisil oli kasutada 350 soomustatud lahingumasinat, kümneid tanke, sadu veoautosid, 30 tonni raketrelvi ja muud.

George Bush noorema ajal, 29. märtsil 2004 võeti Eesti NATO liikmeks (koos Läti, Leedu, Bulgaaria, Rumeenia, Slovakkia ja Sloveeniaga). Kui tähtis see otsus meie julgeolekule oli, mõistsime alles 2008. aastal toimunud Vene-Gruusia sõja ajal. Kel reaalsus esimese hooga kohale ei jõudnud, sai sellest aru 2014. aastal, mil Venemaa hõivas Krimmi ning suure osa Donbassist.

NATO liikmelisusele tekkis kohe ka inimeludes mõõdetav hind. Bush viis USA ja liitlaste väed Afganistani ja Iraaki. Mõlemad tohtult kalliks osutunud kampaaniad lõppesid haledalt. Meie julgeolekut tagava USAGA solidaarsuse näitamise eest kaotas neil missioonidel elu 11 meie kaitseväljalast.

Barack Obama oli esimene ametis olev USA president, kes Eestit külastas. Sellest faktist oli palju tähelepanuväärsem visiidi aeg – september 2014, pärast Putini Venemaa kallale tungi Ukrainale. Ajal, kui kogu maailma ajakirjanduses tekkis küsimus „kas (pärast Ukraina linnu) on järgmine Narva?“, andis Obama visiit Vene-

maale selge sõnumi, et oma NATO liitlasi kaitstakse.

Joe Bideni presidendiaeg on meil veel värskest meeles. Eestlastele oli tähtsaim tema roll Ukraina toetamisel sõjas Venemaa vastu. Üldsummas andis USA kaugelt kõige suuremat sõjalist abi, kuid lasi end hirmutada vene tuumašantaazil. Seetõttu saabusid just võimsamad relvad ukrainlaste hinnangul liiga hilja ning neid pidanuks olema veel rohkem.

Olen nimekirja lõppu jätnud Donald Trumpi, kes oma nelja esimese ametiaasta saavutustega ilmselt ise rahule ei jäänud. Eestile oli ohtlik see, et Trump õonestas ähvardusi pildudes NATO usaldusväärst. Tema presidendiks olemise ajal tekkis tõsine kahtlus, et NATO ei pruugi igale rünnaku alla jäänud liikmele appi tulla, kui Trump isiklikult seda õigeks ei pea. Teisalt on Eesti ja meie liitlaste tunnustanud Trumpi selle eest, et ta sundis Euroopa riike kaitsekulutusi suurendama – mis tagantjärele tarkusega oli väga vajalik.

Suur eneseimeteleja Trump tahab korrata Obama saavutust, kes sai Nobeli rahupreemia mitte midagi tegemata juba oma esimesel ametiaastal. Kui Trump üritab Nobeli pälvimiseks iga hinna eest Ukrainas rahu saavutada, siis võib see tähendada ukrainlastele kahjulike tingimuste pealesurumist.

Kardan, et kunagi varem pole USA presidendivalimised mõjutanud Eesti inimeste elu nii otseselt kui Trumpi naasmine. Trumpi segadust ja ebakindlust külvavast tegevusest sõltub meie riigi julgeolek. Segadust ja ebakindlust suutis Trump seekord isegi lähimate liitlaste seas külvata juba enne inauguratsioonitseremoniat. Loodame Trumpist paremat, aga valmistume ka halvemaks stsenaariumiks.

HANNES RUMM
kolumnist

● Veel 1991. aasta 1. augustil pidas Bush Kiievis kõne, milles ta hoiatas iseseisvust taotlemaid liiduvabariike „enesehävitusliku isolatsioonikursi“ eest.

KAUNID KODUD

Läänemaa erilised aiad

ENE PAJULA

Targad eestlased on öelnud, et rege rauta suvel, vankrit talvel. Nii et võibolla on praegu, südatal-

vel, just õige aeg mõelda suvele. Põhjuse selleks annab eelseisev Läänemaa tunnustusüritus, kus teiste hulgas tõstetakse esile ka kaunimate kodude omanikke.

Ei pea vist ütlemagi, et Eesti kodukaunistamisliikumine on maailmas midagi täiesti ainulaadset. Ja kui president Konstantin Päts andis sellele liikumisele kor-

raliku hoo sisse 1936. aastal, siis Haapsalu kaunistamise selts asutati juba 15 aastat varem – 1921. aastal. Seega on sel ettevõtmisel siinmail üle saja-aastane ajalugu.

Viimasel ajal on Läänemaa kauni kodu konkurssi korraldanud sihtasutus Läänemaa. Möödunud suvel tõstis sihtasutuse komisjon esile neli kodu: Aigi Pardeli suvekodu

Tuulepesa Pusku külas, Juta ja Eduard Vaino koduaed Jõõdre külas, Eve Tamm-Hinno ja Kaido Hinno Urge talu aed Mõisakülas ja perekond Maisalu koduaed Haapsalus.

Haapsalu koduaed lõbustab külalisi puust kalamees tiigi ääres.

4 X EDUARD LAUR

Kaja ja Valdo Maisalu koduaed Haapsalus

Möödujad on pikka aega pannud Sadama tänaval tähele ühte Haapsalu tüüpilist pitsilist puitelamut, mida ümbritseb isikupärane, lõbus ja südamega rajatud aed.

Tegu pole siiski tsariaegse hoonega, vaid kõigest 15aastase majaga, mis ehitati teadlikult vanu malle järgides.

Keset õuemuru püüab pilku rannakaluri sümbol, omapärane puust paadimees. Peremehe käteosavusest annavad märku mitmekorruselised lillealused, tiigike, mille äärde on seatud puust nikerdatud luigid ääres ja väike tuulik.

Lillepeenarde ja -amplite eest hoolitseb perenaine, kellele

võimalus aias toimetada teeb vaid rõõmu: „Meie suvi on ju nii lühike – aeg, mille saame pühendada aiale, nautida värve ja rohelist, tuleb viimseini ära kasutada.”

Selline aed muudab kaunimaks ja elamisväärsemaks meie kõigi keskkonna ning selle eest on põhjust tegijatele tänulik olla.

Jõõdre küla aeda ilmestavad kivid nii aiapäris kui ka õues.

Juta ja Eduard Vaino koduaed Jõõdre külas

Esimene asi, mis Vainode külastajale silma jääb, on krundi ümbritsev massiivne kiviaed. Peremehe sõnul oli see võssa mattunult olemas juba siis, kui nad 1990. aastal oma kodu nullist rajama hakkasid, ja pärineb ilmselt mõisa ajast.

Aed oli pisut laiali vajunud ja vajus kõvasti tööd, enne kui praeguse ilme sai. Müüriks on pandud kasvama lilled, sealt leiab ka perenaise loodud dekoratiivseid lepatriinusid ja teisi elukaid.

Kive on siin aias mujalgi. Sissesõiduteed palistab kivik-aita ja maa seest välja tulnud kivid piiravad teisi istutusalasid. On imeline, kuidas maakividest, põllumehe põlvest vaenlasest, on saanud uhke kujunduselement.

Omaette vaatamisväärsus on lastele loodud rohkete kiikede, ronimisatraksioonide ja mändumajaga plats. Pojad on juba ammu suured ja lapselapsedki sellest platsist välja kasvanud,

aga ju tulevad kunagi neilegi lapsed, on peremees lootusrikas.

Kuna peremees laulab Haapsalu Johannese koguduse toomkooris, siis saab koogi vahel kokku just selles aias. „Iga kord õhkame: kui ilus siin on! Igal sammul on tunda, et pererahvas hoolib ega põlga ära ühtki tööd, milleta kogu seda silma-ilt polekski,” ütles koori esindaja Anu Turu. See on koht, kus kõigil, nii suurtel kui ka väikesel, on lihtsalt hea olla.

Tuulepesa aias püüavad pilku miniatuursed puud.

Aigi Pardeli suvekodu Tuulepesa Pusku külas

Tuulepesa omanik Aigi Pardel on Läänemaal tuntud kehalise kasvatusõpetaja ja krundi, kuhu saaks aia rajada, otsiski ta mõttega, et kui jääb kord pensionile, oleks tal koht, kus saaks rida. Umbes nagu jõusaalis, aga kus poleks eesmärk medaliväärilised lihased, vaid midagi enamat, midagi jäävat.

Sobivat krundi, kuhu pääseks Haapsalust jalgrattaga, otsis ta päris pikalt. 2010. aastal ta sel-

le lõpuks leidis ja praeguseks on ta kunagisele võsastunud 0,6hektarisele krundile rajanud omapärase aia, mis võib avaruse, lihtsuse ja looduslähedusega.

Et raha ülemäära ei kuluks, on ta aiakujunduses kasutanud ära kõik käepärased: looduslikult kasvanud kadakatest, kuuskedest ja mändidest on ta oskusliku loikusega tekitanud dekoratiivsed vormid. Lohukohta on ta rajanud

tiigikese, krundi keskel asunud kiviaia on ta kaunistanud lilledega ning peenarde piirdeks on seadnud mahalangenud puude tüved. Väetisena on läinud käiku puulehed ja -koor, samuti mere-rannast adru.

Kõik, millele jõud ja mõistus peale hakkab, on ta teinud ise, abiks üks külamehes ehitaja ja noorem tütar Nele. Tulemuseks on koduaed, mis on hea nii ihule kui ka hingele.

Urge taluaed sulandub loodusega.

Eve Tamm-Hinno ja Kaido Hinno Urge taluaed Mõisakülas

Urge talus üllatab külalist kõigepealt see, kuidas istutusaladele on taimed valitud vastavalt värville. Sissesõiduteelt vasakule jääb erksate, punaste-kollaste-oranžide õitega taimede kasvuala, elumaja ümber on seevastu istutatud sobivalt külmades toonides, valget, roosat, sinist ja lillat värvi õitega taimed.

Aed sulab ühte ümbritseva loodusega ja palju on rohelist värvi. Aia eksootilisemad asukad on viinamarjad, virsik ja hõlmik-

puu. Hõlmikpuu on kahtlemata põnev taim, jätnud oma jälje isegi Eesti kultuurilukku, kuigi perenaist võlus eelkõige tema omapärane kuju.

Kuna pere alustas aia rajamist alles 2016. aastal, siis pole see veel kaugeltki valmis. Kujundamisel on erinevad omanäolised aiaruumid, kust avaneksid üha uued vaated: siin on lõkkeplats ja rodoala, veski-, metsa- ja lõunaterrass, pidulik pihlakaallee, omaette olemise paik

pisikeses parkmetsas ja põhune permapõld.

Selle viimase peale hakati mõtlemata 2018. aasta põuasel suvel, sest kuidagi tuli aidata taimedel kuumust taluda, aga samas leida moodus, kuidas ei peaks ülearu kastma ja rohima. Nii saadigi inspiratsiooni permakultuurist ja asuti istutusalasid multšima. Kasutatud on mitmesuguseid katteid, peamiselt põhku.

See on aed, mis pakub inspiratsiooni teistele.

KEELETARK

Saar, millel ei ole mereäärt

Mõistatuse „Saar, millel ei ole mereäärt” vastus on saarepuu – tänavune aasta puu. Sama tiitlit kandis saar ka 2007. aastal.

Kuidas saart iseloomustada? „Saarned lähevad keväjäl hilja lehte” (Pärispea) ja sügisel on saared ühed esimesed lehelangetajad. Mida tähendab aga saarepuuvilu? Nõnda on nimetatud külmalainet, on ju saar tundlik kevadiste külmade suhtes.

Ühtlasi on saart peetud tamme nooremaks vennaks, näiteks on mõlema puu puit väga väärtuslik. Nagu on öeldud Kihnus, siis „Suarõ puu iä tarispuu” (saar on hea tarbepuu). Muide, muinasskandinaavlaste maailmapuu oli saar. Ka esimene mees on osa müütide järgi loodud just saarepuust.

Saar on läänemeresoome tüvi. Murdeliste teisendite poolest saar aga rikas ei ole. Saare kohta on öeldud näiteks saarnapuu, saarnepuu, saarn, saarnas, suär, soar ja suar.

MONIKA UNDO

LÜHIDALT

Ülo Kalm. KAIRE REILJAN

Rannarootsi muuseumi pani raamatud näitusele

Jaanuari lõpus algava eesti raamatuaasta puhul sättis rannarootsi muuseumi pere oma näitusemaja teisele korrusele välja teosed, mis kõik on pärit muuseumijuhi Ülo Kalmu raamatukogust.

„Muuseumi enda raamatutega on nii, et neid ei taha väga siia tuua,” ütles Kalm. Näitusele pandud raamatuid võib igaüks kohapeal lähemalt uurida ja lugeda, kuid muuseumi kogusse kuuluvate raamatutega seda teha ei saa. „Muuseumis on muist sellised rariteedid, et ei ole hea, kui neid lehitsetakse,” põhjendas Kalm.

Paljud näitusel olevad raamatud on Kalmuni jõudnud kingitusena, millest annavad tunnistust pühendused tiitelilehtedel.

Nagu rannarootsi muuseumile kohane, on näitusel raamatuid nii eesti kui ka rootsi keeles. Suurema osa väljapanekust moodustavad teosed, mis jutustavad eestirootslaste ajaloost ja elupiirkondadest alates Haapsalust kuni Ruhnu, Pakri ja teiste saarteni.

Samuti on näitusel raamatuid, mille on kirjutanud eestirootslased või nende järeltulijad. Näiteks Ruhnust juba 20. sajandi alguses perega Ahvenamaale elama asunud ajaloolane Matts Dreijer ja tema samuti ajaloolasest poeg Stig Dreijer on kirjutanud Ahvenamaa ajaloost. Riguldist pärit Sture Koinbergi poeg Edward on aga fotograaf, kelle erihuvi on taimede pildistamine. Teadusraamatute kõrval on näha eestirootslaste või nende järeltulijate kirjutatud ilukirjandust ja muidugi mälestusi.

Välja on pandud päris mitmeid Eesti ja Rootsi vahelistest sidemetest kõnelevaid raamatuid ning riulitelt leiab neidki, mis tutvustavad Rootsit. **Kaire Reiljan**

KODUS TAGASI

30 aastaga noorkotkast maleva-pealikuks

Noorkotkastega 1994. aastal liitunud Jaanus Tuulikust on 30 aastaga saanud majori aukraadis Lääne maleva pealik.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Olete Kullamaalt pärit, kuid ema poolt on teil ka Hiiumaa juured?

Ema poolt olen hiidlane ja isa on üles kasvanud Lihula kandis, Matsalu serva peal. Täiesti nii-öelda looduslaps. Ema õppis agronoomiks Tartus ja ühel hetkel ta suunati Kullamaa kolhoosi. Ja seal ta sai tuttavaks minu isaga. Mul on kaks õde, tänaseks on nii minul kui ka õdedel kõigil kolm last. Vanemad on mul väga-väga töökad inimesed ja Kullamaale ehitasid nad oma maja.

Koolis käisin Kullamaa keskkoolis. Väga kõvasti sai seal sporti tehtud. Minu kehalise kasvatusõpetaja Peep Jõevee oli see, kes poistele spordipisiku sisse süstis. Me olime omal ajal väikese keskkooli kohta jalgpallis päris kõvad, maakonnas pidevalt võitsime. Ja teine Kullamaa rahvusspordiala oli võrkpall, seda mängisime kõvasti. Lisaks siis kergejõustik ja muud sellised asjad.

Aga kolmas rahvuspordiala on Kullamaa kandis ju vibulaskmine? Teie ema Anne Tuulik oli sel alal kõva käsi.

Ta on jah Euroopa meister maastikuvibu laskmises nagu minagi. Ema selle ala Kullamaale tõi. Kui ta oma turismitalule uut tegevust otsis, siis ta vibulaskmise juurde jõudiski. Eestis harrastati sel hetkel maastikuvibu vaid Saku lähedal Kajamaa vibuklubis. Ema käis seal proovimas, talle hakkas vibulaskmine meeldima ja siis ärgitas mind ka, et mine proovi. Ema kirjutas projekti ja saime toetust, nii et me rajasime 2004. aastal Kullamaale viburaja ja see tegutseb siiani.

Ma ei ole ise nüüd enam kui kümme aastat aktiivselt laskmisega tegelema, aga eelmisel aastal käisin Austrias Euroopa meistri võistlustel vibujahis. See nii-öelda vana arm ei roosteta – kui ühel hetkel tööd vähemaks jääb, siis hakkab kindlasti [vibulaskmisega] uuesti tegelema.

Kullamaal algas ka teie riigikaitsetöö?

Aastal 1994 oli ikkagi väga-väga keeruline aeg. Kullamaa aktiivsed kaitseväe mehed – minu rühma tolaegne rühmaülem oli siis Harri Loorits ja seal oli teisi kaitseväelasi veel – kutsusidki noori spordiposse noorkotkaste-ga ühinema. Meid oli päris paras

Jaanus Tuulik

- Sündis 1977 Kullamaal.
- Lõpetas 1995 Kullamaa keskkooli ja 1999 riigikaitseakadeemia piirivalveohvitserina.
- Töötas 1999–2007 piirivalves, 2003–2006 Tallinna lennujaama piiripunkti ülemana.
- Lääne maleva tagalaülem 2011–2013.
- Teenis kaitseväge toetuse väejuhatuses 2014–2022.
- Lääne maleva pealik alates 1. jaanuarist 2025.
- Maastikuvibu laskmise Euroopa 2006. aasta meister.
- Kullamaa valla vapimärk.

ALLIKAS: ESBL; KAITSELIIT

punt seal. Käisime automaadiga võistlustel laskmas. See oli väga normaalne ja põnev. Isegi mingeid objekte käisime valvamas, et ei vandaa-litsetaks.

1995. aastal läksin ma sisekaitseakadeemiasse. Siis oli ta nimi Eesti riigikaitseakadeemia, ainukene kõrgkool siis, kus sai ohvitseriks õppida.

1999. aastal lõpetasin kooli piirivalveohvitserina ja esimene teenistuskohal oli Tallinna reisisadama piiripunkt. Mõned aastad olin siis seal vahe-tuse vanemana tööl, sain väga hea kogemuse. Aga siis suunati mind edasi lennujaama piiripunkti. Algu oli piiripunkti ülema asetäitja ja mõne aasta pärast juba piiripunkti ülem. Väga-väga hea väljakutse noorele mehele. Sellel ajal [oli lennujaam] ikkagi Eesti visiitkaart, selles mõttes sain kasuliku töökogemuse.

Aga tühtäkki lõppes teie piirivalvuri karjäär?

Kõigepealt õnnestus Eestil Schengeniga liituda, aga siis, 2007, löödi [kaitsejõudude osaks olnud piirivalve] politseiga kokku. Ei meeldinud see, et seda tehti väevõimuga. Piirivalve oli tolal ikkagi sõjaväeline organisatsioon ja meil oli kaitseväge-lase tagatis, et hakkab kunagi kaitseväge pensioni saama. Mul oli sel hetkel peaaegu 12 aastat staaži, 13 aastat oli miinimum. Aga kui ma oleks politseisse üle läinud, siis oleks kaitseväge pension

Major Jaanus Tuuliku sõnul võeti teda Lääne malevas väga soojalt vastu.
URMAS LAURI

Lehm Ljudmilla

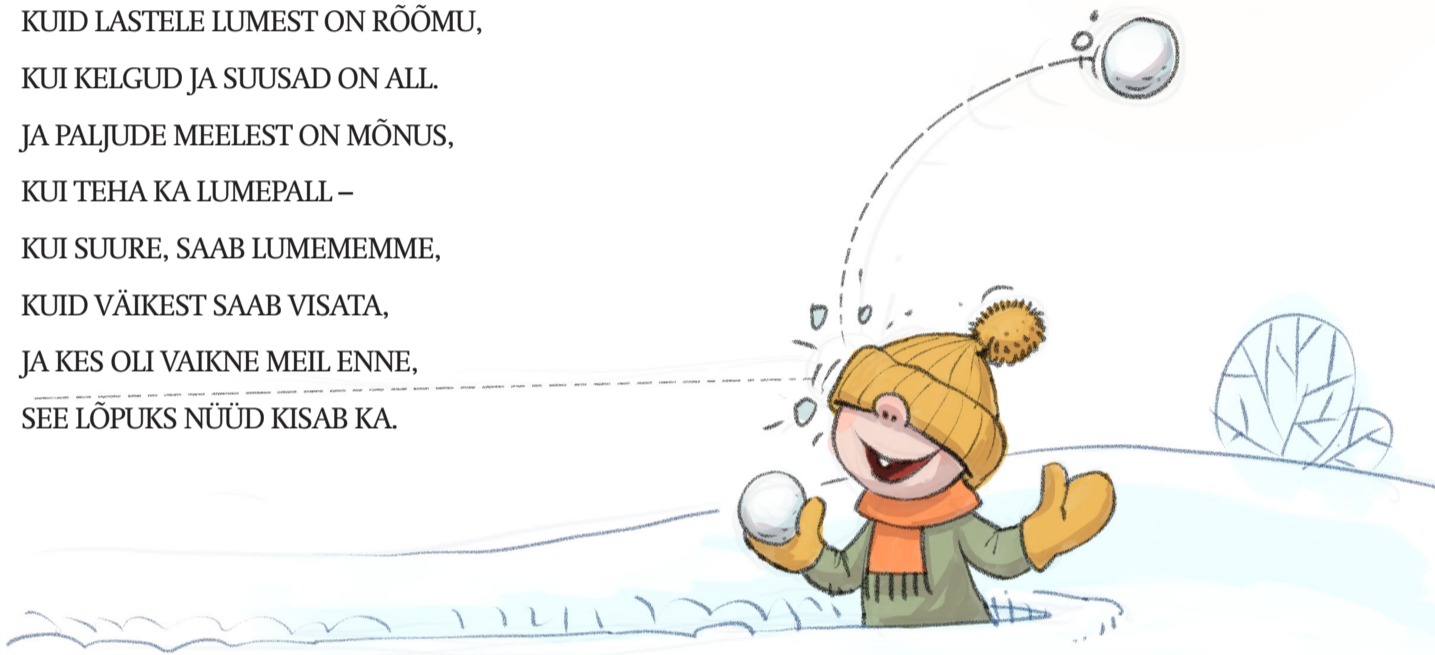
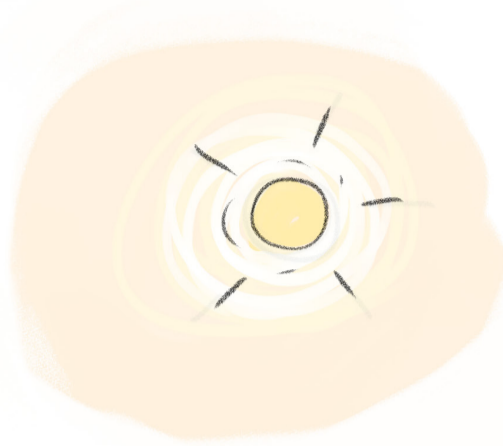
lastekas

Tekst Aidi Vallik
Pilt Ott

PALJU LUND

PÖDER ON PÖLVINI LUMES
JA JÄNES ON ÜLE PEA.
KAS SEE LUMI ON ILMSI VÕI UNES?
KAS NII PALJU LUND ON HEA?
ON HEA, SEST KARUL ON KATUS
NÜÜD ERITI KOHEV JA SOE.
ON HALB, SEST LUMESSE MATTUB
TOIT, MIDA SÖÖB JÄNESEPOEG.

KUID LASTELE LUMEST ON RÕÕMU,
KUI KELGUD JA SUUSAD ON ALL.
JA PALJUDE MEELEST ON MÕNUS,
KUI TEHA KA LUMEPALL –
KUI SUURE, SAAB LUMEMEMME,
KUID VÄIKEST SAAB VISATA,
JA KES OLI VAIKNE MEIL ENNE,
SEE LÕPUKS NÜÜD KISAB KA.

LASTESUDOKU

	1			6	
4					1
		3	1		
		4	2		
5					4
	4			5	

KAKURO

			5	11	6	9	40	
		15						17
	41							
10	3		4			17		
8			10			8		
					3			16
	15				23			
13	17			16	14			
			4			13		
42			16			13		
	35							

VANAKREEKA KEELPILL	SAAR ITAALIA	P NAABER	EESTI RAHVATANTS	JO...MI	OTSA SAAMA	INFOÜHIK	... VISKAMA (ABIEU RIKKUMA)	JA TEISED	B NAABER	NAISENIMI	LUMM (LUULEK.)	SÖÖDA-TAIM	AAR	LANTAAN	TAHKE SORBENT	KIPSKROHV							
...KUNNAS			ERBIUM																				
ÜLESANNE		TAAMALT VABA NOORMEES VANA-KREEKAS (AJJ)							EOSTAIM KUNAGINE				TALUHOONE PUHANG										
SAKSA K EESSÕNA				SAKSA K EESSÕNA MEIE				... KELDO 51.						LUTEETSIIUM JUUDI KOGUDUSE JUHT									
BUSSIMARK			METALLI SISALDAV TEAT. EHSIDETAAL								SAKRAAL-EHITIS AVALIK VAIDLUS												
ATO-		NAISENIMI SI-DIEES				KUUPÄEVAD ROOMA KALENDRIIS ELUHEIDIK						HOBUSE JUUKSED ÖHTUTAeva PUNA				JUURES (MURDES)	PÕHJA-RAHVA KEEL	KÜMNENDIK-	EESTI END. NÄITLEJA (NIMI+IN)	NII-ÕELDA	VÄIKE JA UMAR	EESTI NÄITLEJA	
KIIDUVÄÄRT				SAKSA K ARTIKKEL				HEA MÖTE					BAARIUM			USA LAULJA							
SEADE ASUKOHA MÄÄRAMISEKS				PÄRISNAHK				...STOP					EBLAKAS			AVASTATU							
OSMIUM			KEEMIA-, KEEMILINE ASEÕNA				ÖRSTED	OKEI!		NÄKK (MURDES) AJU-RABANDUS				SAMOJEEDI RAHVA LIIGE							PLATS		
KORRUS		JOOKSU-DISTANTS ... VÕIGE-MAST							ITAALIA MAAKOOD VÄÄRIKUS			HOBUSTE HAIGUS JOONLASTE ESISA					TÄHTIS USU-TEGELANE RÜDI						
HÄIRE-SIGNAAL					SAARESTIK LINNAJAGU		VASTU-VASTAND-BARBIE KAASLANE					OMAKASU-PUUDMATUS MÄNG PULKADEGA									SAJAND NAPAKA-VÕITU		
KAKSIK-VOKAAL		HUUMOR INGLISE NAEL					KÜSISÕNA	SEDA-MOODI			JÕGI VENEMAAL ITSISITUS				ÄKKI PÄHE TULNUD MÖTE NAISENIMI		...AUTO						SIDESÕNA
ABI				"ÕNNE 13" TEGELANE TITTAAN					MAGAMA JÄAMA HÕIGE							SÕOR (INGL) EUROOPA LIIT				PARSILE PANDUD VILI POOLSAAR			
NÄTSU-MARK					ÜKSNES V NAABER						PRANTSUSE HELILOOJA JOOD						PRINTER-MARK						
TOIDUAINE								SÄRU						VILGAS							EESMÄRK		

MÜÜK

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Autoaardiid ja -kõlarid. Autoalarmid. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

HAAPSALU UKSETEHAS MÜÜB PUITBRIKETTI. HIND 225.- (960 KG) INFO 472 0800.

PUIT

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga küttepuid. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Müüa kuiva puud alates 65.-, transport 3-9 ruumi. Tel 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Müüa lõhutatud küttepuid. Toores ja kuiv lehtpuu, metsakuiv okaspuu, hind al 55.-/rm. Tarne 10- ja 15ruumise autoga, info tel 521 1377. 3 m lehtpuu, tarne 30 tm, hind kokkuleppel, info tel 502 4895 info@pajakapuut.ee.

Müüa 3meetrist küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

TEENUS

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Katuse turvatööde müük ja paigaldus. Vihmavesüsteemide müük ja paigaldus. Tel 5347 7919.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, karg- ja bituumenkatused. Vihmavesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus. Saabtehtud OÜ, 5624 2511.

Developing Ehitus OÜ

Katuste renoveerimine, fassaaditööd, majade ehitus, üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistutele.

Tel 5566 1168.

E-mail: info@developingehitus.ee.

Fekaalivedu, septikute tühjendamine E-P, ka pühade ajal, tel 515 7000.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Ohtlike puude langetamine. Tel 566 3296.

Teen üldehitus- ja remonditööd Läänemaal. Pikaajaline kogemus. Tehtud töödele garantii. Tel 522 6965. Jaanus.

Lumetõrje käsitsi, tel 557 9949.

MITMESUGUST

Võtame vastu üleilgsed raamatud. Tuleme ise järele. 5615 5175.

ÜÜRILE ANDA

Üürile anda 3toaline kõigi mugavustega korter Haapsalus Põllu tänaval. 502 9076.

TÖÖPAKKUMINE

Pakume tööd platsitöölisele Läänemaal jätmejaamas. Vajalik tehniline taip. Soovitatav töötamise kogemus. Tööaeg E-R 8.30-17.00. Info tel 526 0891.

Müügipartner OÜ pakub tööd konsultandile. Töö kontor. Tööaeg 9-15. Teave telefonil 472 5551.

Toimetust kuulutuste sisu eest ei vastuta.

**Loe veebis
online.le.ee.**

ANDRES AMMASE FOND HAAPSALULE PÜHENDUNUILE

Täname Andres Ammasse fondi toetamise eest!

Kooliõpetaja, ajakirjaniku, poliitiku ja dirigendi Andres Ammasse (1962-2018) mälestuseks Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde loodud Andres Ammasse fond annab välja **nelja stipendiumi**:

- Andres Ammasse stipendium Läänemaal ja Haapsalule pühendunud inimesele
- väikese lugeja stipendium (koos Haapsalu lasteraamatukoguga)
- noore sportlase stipendium lootustandvale sportlasele ja tema treenerile
- Anneli Ammasse hea ajakirjanduse auhind maakonnalehe ajakirjanikule

Annetuse saaja:

SA Eesti Rahvuskultuuri Fond

Pangakontod:

EE117700771000664610 LHV Pank

EE672200221001101347 Swedbank

Selgitus: annetus Andres Ammasse fondi ja stipendium, mille heaks annetakse

PS Annetused on tulumaksuvabad

TEATED

Projekteerimistingimuste eelnõu tutvustamine (Nurme tn 1/ Turu tn 1, Haapsalu linn)

Ajavahemikul 20.01.2025-3.02.2025 on Haapsalu linna veebilehel (www.haapsalu.ee/avalikustamisel-olevad-projekteerimistingimused) avalikustatud projekteerimistingimused. Avalikustamise perioodil on huvitatud isikul ja isikul, kelle õigusi võib projekteerimistingimuste andmine puudutada, võimalus esitada eelnõu kohta kirjalikke ettepanekuid ja põhjendatud vastuväiteid e-posti aadressile hlv@haapsalulv.ee.

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal.

Annetusi saab teha MTÜ Läänemaa Abikassa kontole EE592200221046665398, Swedbank AS.

Teave veebis www.abikassa.ee.

E-post laanemaa.abikassa@gmail.com

Läänemaa vähiühing

on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele tuge juba üle kümne aasta.

Oleme tänulikud abi ja toetuse eest.

Läänemaa vähiühing, SEB
EE621010220047448013.

Sinu kuulutus võiks olla siin!

Kuulutus lisa mugavalt Lääne Elu veebis: online.le.ee/ lisa-ajalehe-kuulutus

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal. Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga. **Aitame koos!** Tel 5355 4330

Avaldame kaastunnet Anneli Kruusbergile ema **ALIDA VOMMI** surma puhul.
Eesti kunstiakadeemia moesosakond

Naudi talve Lääne Eluga!

**Tellimiseks võta ühendust
le@le.ee, helista 473 7111
või tule toimetusse
aadressil Posti 30, Haapsalu.**

VIIIMANE VEERG

URMAS LAURI

Kasari jõe veetase tõuseb vaksa võrra päevas

Sademed ja lume sulamine on kergitanud Eesti jõgede vett. Tänavune kõrgvesi Kasaril on tulnud lainete kaupa, kõrge oli vesi nii jõululaupäeval kui ka 3. jaanuaril. Nädala algul hakkas Kasari taas jõe moodi välja nägema ning praegu tõuseb veetase taas jõudsalt, vaksa (u 12 cm) jagu ööpäevas.

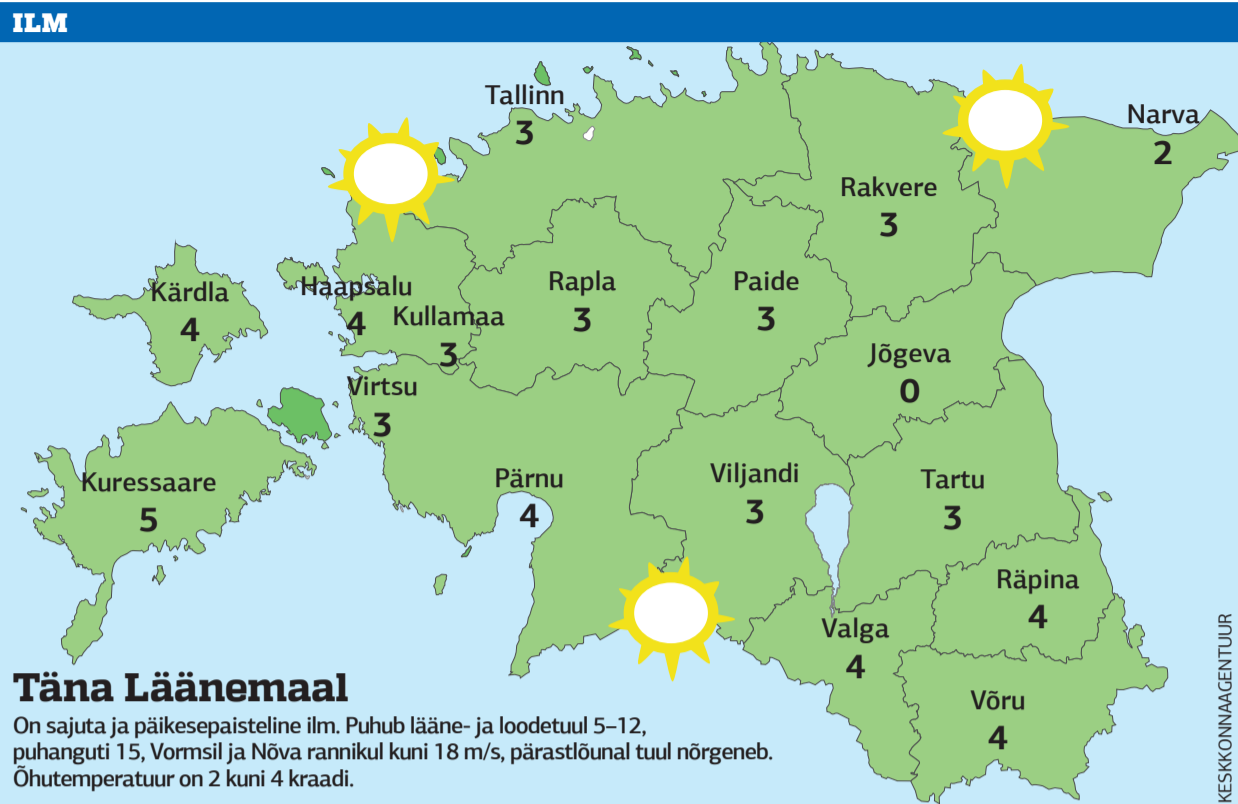
Reede keskpäeval mõõdeti Kasari hüdromeetria jaamas jõe veetasemeks Euroopa kõrgussüsteemis 184 cm üle Amsterdami nulli. Ööpäeva jooksul oli vesi tõusnud 15 cm võrra kõrgemaks.

Kasari jaam on ajalooliseks jaanuari kõrgeimaks veetasemeks mõõtnud 2,42 meetrit.

Tunamullu, 2023. aastal saabus suurvesi Kasarile samuti erakordselt vara; siis oli veetase 217 cm üle Amsterdami nulli juba 16. jaanuaril.

Viimase 99 aasta kõrgeim veetase, 249 cm, registreeriti Kasaril 9. aprillil 1932, madalaim on vesi olnud 20. augustil 1936, siis oli veetase vaid -9 cm.

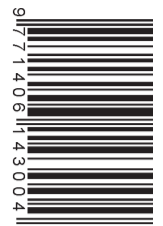
URMAS LAURI

Täna Läänemaal

On sajuta ja päikesepaisteline ilm. Puhub lääne- ja loodetuul 5–12, puhanguti 15, Vormsil ja Nõva rannikul kuni 18 m/s, pärastlõunal tuul nõrgeneb. Õhutemperatuur on 2 kuni 4 kraadi.

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev
läänetuul 3–8 (12) m/s	0°...4°	põhja-, kagutuul 2–7 (11) m/s	kagu-, lõunatuul 3–8 (12) m/s	muutlik tuul 2–5 m/s

VAATA KA
WWW.LE.EE

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

18. veebruar alates 10.00
LIHULA
KULTUURIMAJAS
Etteregistreerimine (kell 9-15)
telefonil 5323 2454

HINDPERE OPTIKA

- *kuivasilmatest
- *silmarõhu mõõtmine
- *optilised päikesepillid

EESKÜJULIK ETTEVÕTE

Silmade kontroll 20€, prillistjale TASUTA!

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Ralume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Puurkaevud
Maaküte
Veesüsteemid
Biopuhastid
Septikud
Mahutid

Puurvesi
PUURKAEVUD

KONTAKT
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310

Üllata oma lähedasi
Lääne Elu
kinkekaardiga!

Kõige kallimale
Kinkekaart 12 kuuks

OTT SEPP   **INDREK TAALMAA**   **JAN UUSPÖLD**

LAVASTAJA ANTO TERRAS   made in Finland

KALEVIPOJAD

23.01 kell 19:00 Oru Kultuurisaal
Piletid müügil Piletilevis, Piletimaailmas ja kohapeal.

Lääne Elu
paber- ja digilehe hinnakiri

	PABERLEHT	PABER+DIGI	DIGILEHT
1 kuu	13	17	8
3 kuud	38	48	20
6 kuud	73	92	37
12 kuud	133	170	74
E-arve	11	14	7

DIGILEHE PÄEVA-PILET 1,50

473 7111
le@le.ee

Lääne Elu

Siin võiks olla sinu reklaam!

Tellimiseks võta ühendust reklaam@le.ee.

HOLM
refinantseerimislaen

1+1+1=1

www.holmbank.ee

Finantsteenuse pakkuja on Holm Bank AS. Tutvu lepingu tingimustega ja pea nõu asjatundjaga. Krediidi kulumise määr on 15,89% järgmistel näidistingimustel: laenu summa 3 600 €, lepingutasu 36 €, lepingu periood 44 kuud, fikseeritud intressimäär 7,78% laenusummalt aastas, makstav kogusumma 4 652,73 €, tagasimaksete summa 4 616,73 € ja tagasimaksete arv 44.